

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Očekávaný výsledek učení: **CJS-CJS-001-ZV5-003**

Uvede příklady dokládající, že člověk, společnost a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí.

Popis úrovně Splněno

- Určí, jak v daném místě (v ČR i mimo ČR) člověk pozměnil krajinu.
- Vyhledá, co k tomu vedlo a jaké mohou být důsledky.

Jak se mění naše obec

Autorka materiálu: Tereza Češková

Anotace

Žáci se zaměřují na krajinu v jejich okolí. Sledují, jak a v návaznosti na jaké události a okolnosti se v čase proměnila. Dozvídají se tak o nedávném vývoji vlastní obce, o kontextu proměn krajiny a o způsobech, jak člověk krajinu využívá. Zároveň pracují s leteckými snímky (ortofotomapami), případně se je učí přímo generovat. Vhodně zvolené vzdělávací strategie popsané v ilustraci směřují k rozvoji klíčové kompetence k občanství a udržitelnosti a čtenářské a pisatelské gramotnosti.

Zadání pro žáky

1. Na <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map> vyhledejte letecké snímky vaší obce v současnosti a v 50. letech 20. století.
2. Najděte v nich centrum obce, školu, vaše bydliště a další významné objekty z vaší obce.
3. Na základě srovnání map popište alespoň pět změn krajiny, které nastaly ve vaší obci (nebo v jejím okolí) od 50. let (Co se změnilo? Co přibýlo? Co ubylo?).
4. Zjistěte, které historické události v obci nebo širším okolí mohly vést k daným změnám – dejte změny krajiny do souvislosti s hlavními významnými historickými mezníky, které se významně podepsaly na změně krajiny (př.: Vznikla čtvrť XY, protože bylo potřeba nových bytů kvůli navýšení obyvatel v letech 19ab–19ac z důvodu vzniku...).
5. Vytvořte časovou osu – seřadte vybrané změny krajiny chronologicky a ke každé napište, jaký historický, ekonomický nebo společenský faktor ji způsobil.
6. Vyberte jednu změnu a zpracujte ji jako krátký reportážní článek. Popište, jak tato změna ovlivnila život v obci (např. vznik nové průmyslové zóny, rozvoj dopravní infrastruktury, změna využití zemědělské půdy). Pokuste se najít dobové fotografie, rozhovory s pamětníky nebo archivní materiály, které váš popis podpoří.
7. Vytvořte návrh, jak by se dala některá změna krajiny v budoucnu zlepšit či upravit. Navrhněte a zdůvodněte opatření, která by mohla zlepšit kvalitu života obyvatel, a přitom minimalizovat negativní dopady na přírodu (např. založení parku, revitalizace vodního toku, podpora udržitelné dopravy).

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Zohledňování propojenosti světa KOB-ZPS-000-ZV5-001	<i>Uvědomuje si vzájemnou propojenost společenských a ekologických aspektů různých situací ve svém okolí.</i>	-vytvářím zadání, při jejichž řešení/naplnění žák potřebuje kombinovat znalosti a dovednosti z různých oborů. Reflektuji to např. skrze otázku: Jak jste zjistili, co vše potřebujete k řešení úlohy? -vytvářím zadání, při nichž žák potřebuje srovnávat shodné a odlišné rysy různých situací a jevů (v tomto případě proměn vlastní obce / vlastního regionu). Reflektuji to např. skrze otázky: Jak jste v mapě hledali, co se změnilo? Podle čeho jste se orientovali? -využívám místně zakotveného učení, vytvářím situace a zadání vyžadující prozkoumávání a interpretaci různých souvislostí v místním prostředí a mezi místem a širším světem -podněcuji žáky ke kladení a zodpovídání otázek směřujících k hledání příčin a následků různých situací a procesů, doplňujícími otevřenými otázkami je vedu k hlubšímu promýšlení a prohloubení otázek a odpovědí vážících se k jejich obci

Vazba na základní gramotnosti

Název ZG Složka ZG Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
Čtenářská a pisatelská Budování porozumění v četbě a procesu psaní ZGC-BPO-000-ZV5-001	<i>Čte a píše texty odborné i prožitkové pro porozumění oborům nebo sobě.</i>	-při hledání informací o fotografovaných místech a při psaní článku vedu žáky k vyhledávání vhodných informací a k jejich formulování do smysluplného textu -při reflexi kladu důraz na to, aby žáci popisovali, jak hledali informace a vybírali z nich ty podstatné, jak hledali náměty pro článek, jak hledali zdroje informací a jak s nimi pracovali

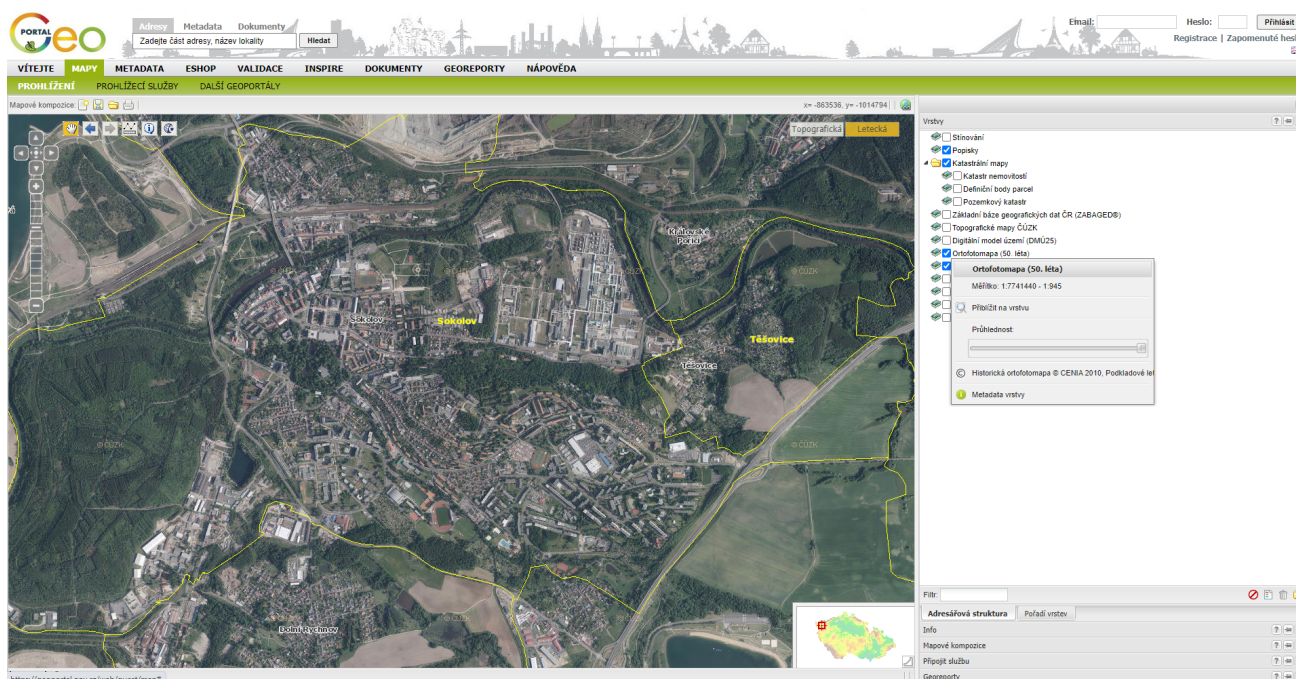
Metodický komentář pro učitele

Pracujeme s <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map> – vrstvami Ortofotomapa (50. léta) a Ortofotomapy ČUZK (základní) – zobrazují se vždy zaškrtnuté vrstvy. Mapy lze i vytisknout (viz ikonka tiskárny v levém horním rohu), při tisku je možné upravit měřítko tak, aby s ním žáci mohli pracovat a mapu pojmenovat dle potřeb. Také je možné do map libovolně zaznačovat body a linie a měřit vzdálenosti (ikonka pravítka vlevo nahoře).

Pozornost je možné věnovat i dalším tematickým mapám (viz mapové kompozice vpravo dole) – u nich lze zobrazit také legendu (zaškrtnutím políčka).

Pro porovnávání leteckých snímků je třeba mít je v dostatečně velkém měřítku, aby bylo změny dobře vidět. Snímky můžeme buď vytisknout v obou variantách (aktuální a z 50. let) – může být i výhodné slepení ortofotomapy ze dvou či více částí, nebo lze využít digitální prostředí a „průhlednost“, kterou zaktivujeme pomocí pravého tlačítka na myši při kliknutí na název jedné z vrstev (např. aktuální ortofotomapy – viz obrázky níže).

Při porovnávání změn je vhodné se nejdříve v obou mapách zorientovat a umět vyhledávat známá místa v obou snímcích. Poté hledáme teprve změny. Výhodné je sledovat linie (řeky, silnice apod.), celkový tvar obce, využití půdy (rozložení polí, vodních ploch, lesů atp.). Teprve pak vyhodnocujeme, zda ploch přibýlo, ubylo, a zjišťujeme, proč. K tomu lze využít obecní kroniky, publikací o obci, wikipedie apod. Je vhodné nechat žáky samotné přemýšlet, kde mohou údaje zjistit, a to následně reflektovat – díky tomu můžeme lépe rozvíjet jak klíčové kompetence, tak gramotnosti.

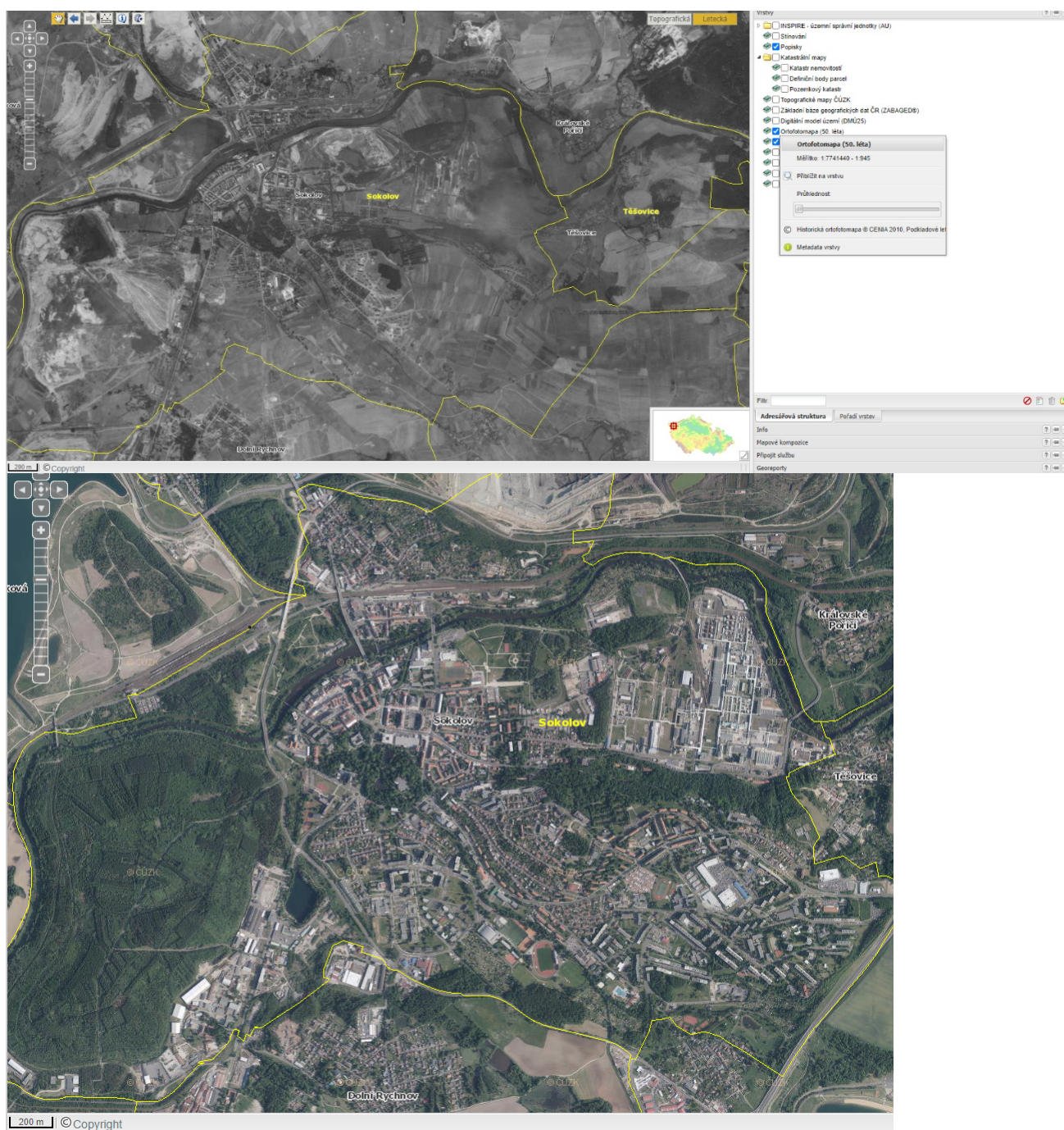
Popis ověřování

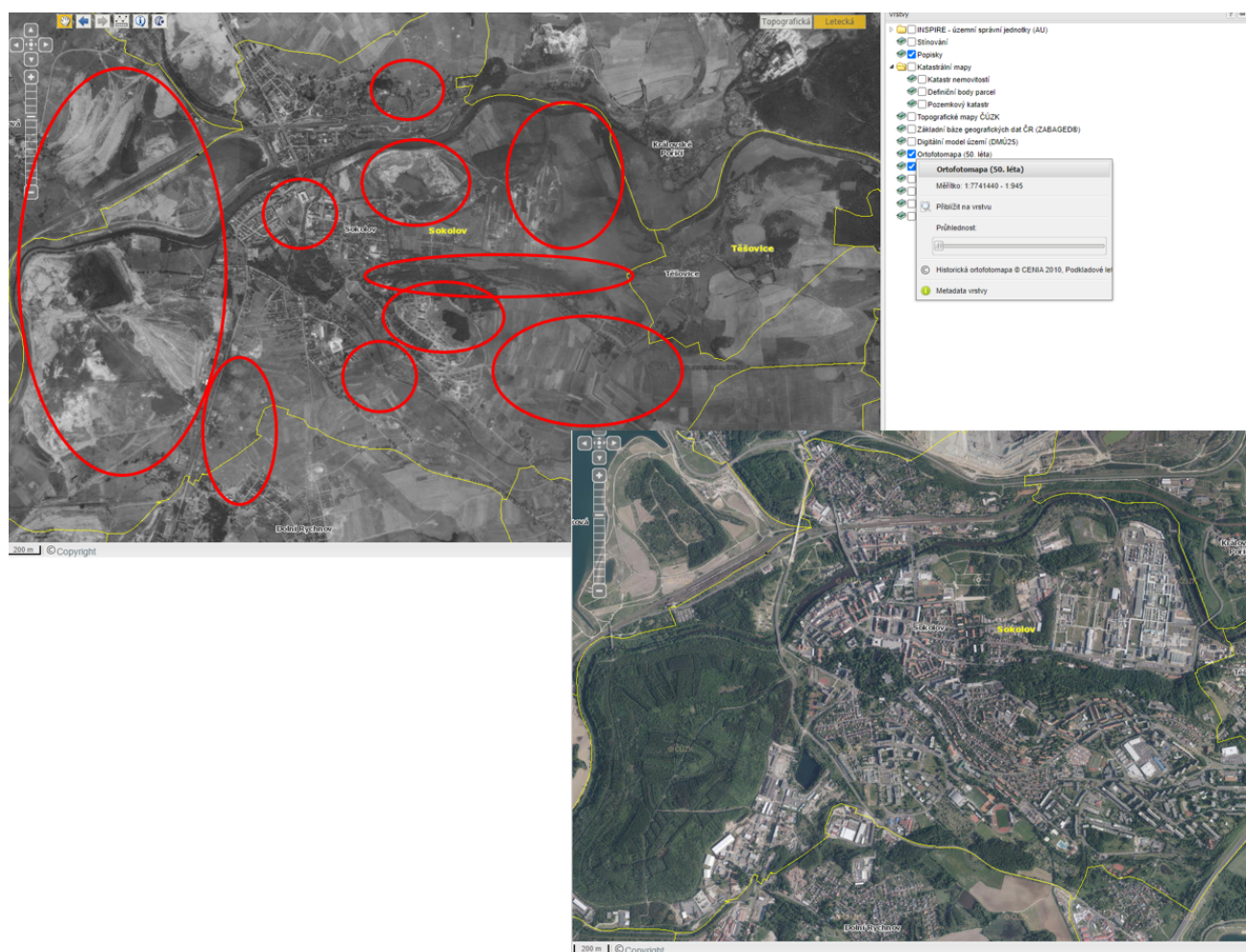
Učitel sleduje:

- orientaci v mapě aktuální i historické;
- propojování historické a geografické perspektivy
- vyhledávání ve zdrojích vážících se k historii obce;
- vyprávěcí linku reportáže, způsob dokladování toho, o čem se v článku hovoří;
- argumentaci týkající se udržitelného rozvoje.

Ukázka řešení

Příkladem může být snímek obce Sokolov.

Nejčastější rozdíly jsou v zástavbě – obvykle spojené se vznikem JZD, továrny, obchodních center či jiného podobného provozu, dále s výstavbou sídlišť (typicky v 80. letech 20. stol.) a později obytných čtvrtí, zde navíc je vidět dobře revitalizace po těžbě. Doporučuji sledovat také velikost polí – na snímcích z 50. let ještě nejsou scelená, a množství zeleně. Nejméně se přirozeně mění centra obcí.

Zdroje

<https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>